

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

31.08.2017 № 747

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
14 листопада 2017 р.
за № 1390/31258

Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій

Відповідно до [статей 38, 87](#) Кодексу цивільного захисту України, [пункту 42](#) Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 року № 593, та з метою вдосконалення психологічного забезпечення службової діяльності в Державній службі України з надзвичайних ситуацій **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити [Порядок психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій](#), що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, [наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 23 лютого 2004 року № 89](#) «Про затвердження Інструкції з організації психологічного забезпечення службової діяльності аварійно-рятувальних служб», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15 березня 2004 року за № 323/8922.
3. Департаменту формування політики щодо підконтрольних Міністрові органів влади та моніторингу МВС (Боднар В.Є.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Голову Державної служби України з надзвичайних ситуацій Чечоткіна М.О.

Міністр

А.Б. Аваков

ПОГОДЖЕНО:

Заступник Голови
Державної служби України
з надзвичайних ситуацій

Р. Білошицький

Голова Державної служби України
з питань праці

Р.Т. Чернега

В.о. Міністра охорони здоров'я України

У. Супрун

Міністр освіти і науки України

Л.М. Гриневич

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства внутрішніх
справ України
31.08.2017 № 747

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
14 листопада 2017 р.
за № 1390/31258

ПОРЯДОК

психологічного забезпечення в Державній службі України

з надзвичайних ситуацій

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає організацію, основні завдання і процедуру здійснення психологічного забезпечення в апараті ДСНС, територіальних органах та підпорядкованих їм формуваннях, формуваннях центрального підпорядкування ДСНС, навчальних закладах та наукових установах, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери управління ДСНС (далі - органи і підрозділи цивільного захисту), а також організацію надання психологічної допомоги постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій (населенню та особам, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт).

2. У цьому Порядку терміни вживаються в таких значеннях:

екстремальні умови - виняткові, особливі, надзвичайні обставини, що загрожують життю і здоров'ю людей, мають вплив стрес-факторів, сприймаються та оцінюються як небезпечні, складні, безвихідні ситуації, унаслідок чого підвищують тривожність, емоційну напруженість, створюють психотравмуючий вплив на психіку людини;

екстрена психологічна допомога - це система короткострокових заходів, націлених на регуляцію актуального психологічного, психофізіологічного стану та негативних переживань людини або групи людей, постраждалих унаслідок надзвичайної ситуації, за допомогою професійних методів, які відповідають вимогам ситуації;

професійно-психологічний відбір - комплекс заходів, спрямованих на виявлення рівня розвитку професійно важливих якостей особистості та визначення за допомогою психодіагностичних методик рівня придатності кандидатів для проходження служби (роботи) в органах і підрозділах цивільного захисту, навчання у вищих навчальних закладах;

психологічна допомога - вид допомоги, який надається людині чи групі людей для оптимізації психічних станів, пізнавальних процесів, поведінки, спілкування та їх реалізації у груповій діяльності;

психологічна підготовка - комплекс взаємопов'язаних заходів, які здійснюються в загальній системі службової підготовки, а також у навчально-виховному процесі та безпосередньо в процесі виконання завдань за призначенням, які спрямовані на формування, розвиток та підтримку психологічної готовності осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту (далі - особи рядового і начальницького складу), рятувальників до професійної діяльності, виконання завдань за призначенням у складних та екстремальних умовах;

психологічна підтримка - система соціально-психологічних, психолого-педагогічних способів і методів допомоги особі чи групі осіб з метою оптимізації її психоемоційного стану в процесі формування здібностей і самосвідомості, спрямування зусиль особи на реалізацію власної професійної кар'єри;

психологічне відновлення - система заходів, направлених на збереження, відновлення та корекцію психічних станів, створення сприятливих умов, необхідних для забезпечення оптимального рівня готовності до виконання завдань за призначенням;

психологічне забезпечення - комплекс психодіагностичних, психопрофілактичних і психокорекційних заходів, спрямованих на вивчення, формування та розвиток в осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників професійно важливих психологічних якостей, підтримання позитивних психічних станів, необхідних для успішного виконання завдань за призначенням та збереження високого рівня психологічної безпеки;

психологічне консультування - комплекс заходів, які застосовуються (за необхідністю) для надання особам рядового і начальницького складу, рятувальникам та працівникам психологічної інформації, емоційної підтримки й уваги до їхніх переживань, що допомагають прийняти усвідомлене рішення й оцінити психологічні ресурси щодо бажаних поведінкових змін; допомоги, спрямованої на усвідомлення впливу стрес-факторів та підвищення психологічної компетентності, зміну ставлення до проблеми, підвищення стресової та кризової толерантності, засвоєння нових моделей поведінки;

психологічний супровід виконання завдань за призначенням - комплекс заходів з підтримання оптимального стану психічного здоров'я осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників під час виконання завдань за призначенням шляхом формування психологічної стійкості до впливу стресових чинників, психологічної готовності до виконання завдань за призначенням та запобігання виникненню негативних психічних станів;

психопрофілактика - комплекс організаційних, службових, просвітницьких та психологічних заходів, спрямованих на збереження, відновлення соціально-психологічного благополуччя та здоров'я осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників з метою забезпечення їх ефективної діяльності;

соціально-психологічний клімат (далі - СПК) колективу - сукупність характеристик стану групової психіки, ставлення осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та

працівників до умов і характеру службової діяльності органу чи підрозділу цивільного захисту, колег по службі, керівництва;

стрес-фактори - обставини, що викликають стресовий стан.

Інші терміни, що використовуються, вживаються у значеннях, наведених у [Кодексі цивільного захисту України](#).

3. Психологічне забезпечення службової діяльності здійснюється посадовими особами психологічної служби (далі - психологами).

4. Психологічне забезпечення спрямовується на осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників, кандидатів на проходження служби цивільного захисту, роботу (для рятувальників) та навчання у вищих та професійно-технічних навчальних закладах сфери управління ДСНС (далі - НЗ ДСНС), а також постраждалих унаслідок надзвичайних ситуацій.

5. Основними складовими психологічного забезпечення є:

1) професійно-психологічний відбір кандидатів на службу цивільного захисту, роботу (для рятувальників) до органів і підрозділів цивільного захисту, навчання до НЗ ДСНС;

2) психологічна підготовка осіб рядового і начальницького складу;

3) психологічний супровід осіб рядового і начальницького складу, рятувальників під час виконання завдань за призначенням;

4) вивчення СПК у колективах органів і підрозділів цивільного захисту;

5) здійснення заходів психопрофілактики, надання психологічної допомоги, проведення заходів психологічного відновлення осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників;

6) надання безоплатної екстреної психологічної допомоги постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій.

II. Структура психологічної служби та норми службового навантаження

1. До психологічної служби ДСНС належать:

підрозділ психологічної служби ДСНС;

підрозділи психологічної служби в органах та підрозділах цивільного захисту (згідно зі штатами, затвердженими наказами ДСНС).

2. Діяльність підрозділу психологічної служби ДСНС координується підрозділом роботи з персоналом (кадрами) апарату ДСНС.

3. Підрозділ психологічної служби в органах та підрозділах цивільного захисту в службовій діяльності підпорядковується керівнику підрозділу, на який покладено функції роботи з персоналом відповідного органу, підрозділу цивільного захисту (проректору вищого навчального закладу цивільного захисту за напрямом роботи з персоналом), а з питань психологічного забезпечення - начальнику підрозділу психологічної служби ДСНС.

4. Чисельність психологів в органах та підрозділах цивільного захисту пропорційно залежить від допустимих норм службового навантаження:

психологічна підготовка, психологічний супровід виконання завдань за призначенням, вивчення соціально-психологічного клімату в колективах - не більше 400 осіб штатної чисельності особового складу, рятувальників та працівників у мирний час та не більше 300 - в особливий період, окрім формувань центрального підпорядкування - незалежно від штатної чисельності;

професійно-психологічний відбір - не більше 20 осіб на день;

психологічне відновлення - не більше 15 осіб на день.

III. Основні завдання психологічної служби

1. Основними завданнями психологічної служби є:

1) організація та проведення професійно-психологічного відбору кандидатів для проходження служби цивільного захисту, роботи (для рятувальників) та навчання у НЗ ДСНС;

2) організація та проведення психологічної підготовки осіб рядового і начальницького складу з урахуванням специфіки та умов виконання завдань за призначенням;

3) оцінка рівня індивідуально-психологічних якостей осіб рядового і начальницького складу, які враховуються під час проведення їх атестації;

4) надання допомоги керівникам органів і підрозділів цивільного захисту з питань створення ефективної системи психологічної готовності осіб рядового і начальницького складу та рятувальників до виконання завдань за призначенням;

5) упровадження новітніх психологічних і психотренінгових технологій, зокрема за напрямками службової діяльності, у тому числі із застосуванням комп'ютерної техніки (автоматизованих психодіагностичних комплексів), для вивчення, оцінки і прогнозування професійної діяльності;

6) вивчення та моніторинг СПК у колективах, рейтингу посадових осіб та надання допомоги керівникам у згуртуванні колективу;

7) підготовка рекомендацій щодо попередження суїцидів, здійснення психологічного аналізу їх причин;

8) проведення психопрофілактичної роботи, спрямованої на збереження, зміцнення й відновлення психологічної безпеки та психічного здоров'я осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників, попередження виникнення соціально-психологічної та особистісної дезадаптації;

9) надання психологічної допомоги та підтримки особам рядового і начальницького складу, рятувальникам та працівникам, які перебували в екстремальних умовах та постраждали внаслідок дії стрес-факторів;

10) надання екстреної психологічної допомоги постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій;

11) науково-дослідницьке та методичне супроводження діяльності психологічної служби.

2. Методичне забезпечення професійної підготовки психологів покладається на підрозділ психологічної служби ДСНС.

3. Службові документи, рекомендації та висновки психологів, які містять інформацію про результати психологічного діагностування, вивчення індивідуально-психологічних особливостей осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників, кандидатів для проходження служби (роботи) в ДСНС, кандидатів на навчання до НЗ ДСНС, є інформацією з обмеженим доступом.

Ураховуючи специфіку посадових обов'язків та необхідність збереження конфіденційності інформації, психологи органів та підрозділів цивільного захисту забезпечуються окремими службовими приміщеннями та кімнатами психологічного розвантаження. Перелік належності матеріального та технічного забезпечення кімнати психологічного розвантаження наведено в [додатку 1](#).

4. Інформація про результати психологічного вивчення осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників ДСНС, що є в розпорядженні психологів, підлягає передачі підрозділу, на який покладено функції роботи з персоналом відповідного органу, підрозділу цивільного захисту відповідно до чинного законодавства.

5. Забороняється залучення посадових осіб підрозділів психологічної служби до діяльності, не пов'язаної з виконанням ними функціональних обов'язків.

6. Психологам під час виконання ними посадових обов'язків для досягнення максимальної ефективності і результативності проведення заходів психологічного забезпечення дозволяється носіння цивільного одягу.

7. Результати роботи психологів органів і підрозділів цивільного захисту фіксуються в облікових журналах.

Узагальнена інформація про результати роботи психологічної служби органів та підрозділів цивільного захисту відображається у звіті про роботу психологічної служби ([додаток 2](#)), який подається до ДСНС щопівріччя до 05 липня та 05 січня.

IV. Професійно-психологічний відбір

1. Проведення професійно-психологічного відбору покладається:

в апараті ДСНС та підрозділі забезпечення ДСНС - на підрозділ психологічної служби ДСНС;

в органах та підрозділах цивільного захисту - на підрозділ психологічної служби органу (підрозділу) цивільного захисту.

2. Визначення рівня професійної придатності здійснюється відповідно до переліку методик, які використовуються для професійно-психологічного відбору ([додаток 3](#)) кандидатів на службу, роботу (для рятувальників) до органів і підрозділів цивільного захисту та навчання до НЗ ДСНС.

3. Професійно-психологічний відбір кандидатів проводиться в індивідуальній або груповій формі та включає такі етапи:

1) співбесіда (передбачає отримання інформації про умови виховання і розвитку кандидата, його професійну спрямованість, особливості спілкування і поведінки);

2) психологічне обстеження (здійснюється з метою вивчення особистості кандидата).

4. Професійно-психологічний відбір проводиться після попереднього вивчення кандидата посадовими особами структурного підрозділу, на який покладено функції роботи з персоналом (кадрами) апарату ДСНС, органу чи підрозділу цивільного захисту перед проходженням лікарсько-експертної комісії.

Перед проведенням психологічного обстеження кандидат власноруч засвідчує підписом, що на дату тестування скарг на стан здоров'я, загальне самопочуття не має та дає добровільну згоду на його проведення.

Психологічне обстеження проводиться в ранкові години після попередньої співбесіди з психологом за наявності в кандидата направлення на проходження психологічного обстеження (додаток 4).

Якщо під час співбесіди в кандидата виявлено стомлення, психоемоційний стрес чи період адаптації після перенесеного захворювання, проведення обстеження переноситься на інший день, погоджений із кандидатом.

Висновок за результатами психологічного обстеження кандидатів дійсний протягом 6 місяців.

5. Усі результати психологічного обстеження кандидатів реєструються в журналі обліку результатів психологічного обстеження кандидатів на службу (додаток 5) та журналі обліку результатів психологічного обстеження кандидатів на навчання (додаток 6).

6. За результатами здійснення психологічного обстеження психолог подає керівнику пропозиції про доцільність подальшого здійснення відбору кандидата з одним із таких висновків:

рекомендується, відповідає вимогам обраної спеціальності (запропонованої посади), готовий до навчання;

не рекомендується, не відповідає вимогам обраної спеціальності (запропонованої посади), не готовий до навчання.

7. Загальний висновок «не рекомендується» визначається, якщо кандидат отримав негативний рівень придатності за результатами тестування за однією із методик, визначених у додатку 3 до цього Порядку.

8. Кандидати, які отримали висновок «не рекомендується», не можуть бути прийняті на службу, роботу (для рятувальників) до органів і підрозділів цивільного захисту або направлені на навчання до НЗ ДСНС.

9. Анкету кандидата на навчання (додаток 7), довідку-висновок про психологічну придатність кандидата на службу, роботу (для рятувальників) (додаток 8), довідку-висновок за результатами поглибленого психологічного обстеження особи, яка перебуває в

кадровому резерві для призначення на вищі посади (для розгляду на засіданні атестаційної комісії) (додаток 9), психолог у 5-денний термін подає начальнику структурного підрозділу, на який покладено функції роботи з персоналом.

10. Керівники психологічних служб відповідають за обґрунтованість та достовірність висновків про психологічну придатність кандидатів. Зміст висновків є конфіденційною інформацією, що не підлягає розголошенню.

11. Керівники структурних підрозділів, на які покладено функції роботи з персоналом відповідного органу, підрозділу цивільного захисту (проректори за напрямом роботи з персоналом НЗ ДСНС), відповідають за забезпечення умов збереження отриманої конфіденційної інформації та за врахування змісту висновків, складених за результатами професійно-психологічного відбору при прийнятті рішення про доцільність зарахування на службу (навчання).

12. У разі негативного висновку за результатами професійно-психологічного відбору допуск кандидата до повторного психологічного обстеження дозволяється не раніше ніж через 6 місяців після попереднього обстеження.

V. Соціально-психологічні дослідження

1. Соціально-психологічні дослідження передбачають вивчення соціально-психологічного клімату в колективах апаратів та підпорядкованих підрозділів органів і підрозділів цивільного захисту. Соціально-психологічний клімат визначає цілісний стан групи (колективу), його внутрішню динаміку, відносно стійкий і типовий для неї емоційний настрій, що відображає реальну ситуацію службової (трудової) діяльності (характер, умови, організацію праці) і характер міжособистісних стосунків.

2. Метою вивчення соціально-психологічного клімату є визначення основних чинників, які мають вплив на діяльність кожного його члена, та надання консультативної допомоги керівникам органів і підрозділів цивільного захисту щодо формування оптимального соціально-психологічного клімату.

3. СПК оцінюється як три рівні взаємин:

1) взаємини між членами колективу по вертикалі (керівництво, сприйняття керівника колективом і навпаки, ступінь участі в управлінні, задоволеність ним);

2) взаємини між членами колективу по горизонталі (згуртованість колективу, характер міжособистісних стосунків, типи і способи вирішення конфліктів);

3) ставлення до служби (праці) (задоволеність службою (працею), ефективність службової (професійної) діяльності тощо).

Для його вивчення психолог використовує за основу анкету з вивчення СПК у підрозділі (додаток 10) та додатковий психологічний інструментарій згідно з визначеним керівником органу чи підрозділу цивільного захисту завданням.

4. Вивчення СПК проводиться:

1) у колективах апаратів територіальних органів ДСНС, постійного складу НЗ ДСНС - один раз на п'ять років психологами підрозділу психологічної служби ДСНС згідно з

графіком, затвердженим керівником підрозділу роботи з персоналом (кадрами) апарату ДСНС або особою, яка виконує його обов'язки;

2) у формуваннях центрального підпорядкування - один раз на рік підрозділом психологічної служби формування згідно з графіком, затвердженим керівником цього формування;

3) у колективах підпорядкованих підрозділів територіальним органам ДСНС - один раз на рік підрозділом психологічної служби територіального органу ДСНС згідно з графіком, затвердженим керівником цього органу.

5. Для отримання об'єктивних даних керівники зобов'язані забезпечити присутність не менше 80 % облікової чисельності осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників під час проведення вивчення СПК.

6. Додаткове вивчення СПК проводиться:

- 1) за дорученням керівника підрозділу роботи з персоналом (кадрами) апарату ДСНС;
- 2) за наказом керівника органу чи підрозділу цивільного захисту;
- 3) за умови виявлення нестійкого або негативного СПК у колективі органу чи підрозділу цивільного захисту під час попереднього вивчення.

7. За результатами вивчення психолог протягом 10 робочих днів надає на розгляд керівника органу чи підрозділу цивільного захисту аналітичну довідку з описом стану СПК та рекомендаціями щодо його покращення.

Керівник органу чи підрозділу цивільного захисту, у якому проводилося вивчення, ознайомлюється з аналітичною довідкою під підпис та забезпечує виконання наданих психологом висновків.

VI. Психологічна профілактика

1. З метою профілактики негативних явищ серед осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників, виявлення осіб, які мають соціальні чи особистісні труднощі та потребують додаткової індивідуальної роботи, під час вивчення СПК досліджуються їх індивідуальні особливості та визначається рівень нервово-психічної стійкості, емоційного виснаження тощо.

2. У разі виявлення в органі чи підрозділі цивільного захисту осіб, які мають соціальні або особистісні труднощі і потребують додаткової індивідуальної роботи, керівник органу чи підрозділу цивільного захисту повідомляє про це письмово керівника психологічної служби органу чи підрозділу цивільного захисту.

3. З особами, які мають соціальні чи особистісні труднощі, психологом спільно з групою психологічного супроводження органу чи підрозділу цивільного захисту проводиться додаткова індивідуальна робота.

Склад груп психологічного супроводження щороку затверджується наказом керівника органу чи підрозділу цивільного захисту після погодження з керівником психологічної служби органу чи підрозділу цивільного захисту.

До складу групи психологічного супроводження входять керівник (особа, відповідальна за роботу з персоналом) органу (підрозділу) цивільного захисту та начальники караулів.

Результати роботи відображаються в журналі обліку додаткової індивідуальної роботи з особами, які мають соціально-психологічні та особистісні труднощі (додаток 11).

4. При вивченні СПК в органі чи підрозділі цивільного захисту психолог проводить додаткові заняття, надає методичну та консультативну допомогу групі психологічного супроводження щодо форм і методів проведення додаткової індивідуальної роботи.

5. Психолог здійснює заходи профілактики щодо недопущення випадків суїциду серед осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників органів і підрозділів цивільного захисту відповідно до затвердженого керівником органу і підрозділу цивільного захисту річного плану.

6. Під час проведення психопрофілактичної роботи використовуються методи спостереження, бесіди, психологічного консультування, а також проводяться лекції, психологічні тренінги тощо.

VII. Психологічний супровід службової діяльності

1. Психологічний супровід розпочинається з дати прийняття на службу (роботу) особи, а також зарахування абітурієнтів до НЗ ДСНС.

2. Усі результати психологічного тестування осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників органів і підрозділів цивільного захисту (у тому числі результати професійно-психологічного відбору) заносяться до Карти психологічного супроводження (додаток 12).

У разі переведення особи до іншого органу (підрозділу) цивільного захисту карта психологічного супроводження надсилається разом з особовою справою до нового місця проходження служби (роботи).

Анкета з результатами професійно-психологічного відбору кандидатів на навчання, довідка-висновок з результатами професійно-психологічного відбору на службу (роботу), довідки на осіб середнього і старшого начальницького складу, які перебувають у кадровому резерві для призначення на вищі посади, зберігаються в IV розділі особової справи.

3. При формуванні кадрового резерву з метою поліпшення якості відбору в обов'язковому порядку здійснюється поглиблене психологічне обстеження кандидатів на вищі посади.

Поглиблене психологічне обстеження складається з таких етапів:

1) узагальнення результатів психологічного супроводження службової діяльності осіб середнього і старшого начальницького складу;

2) психологічне обстеження кандидата згідно з рекомендованим переліком методик;

3) узагальнення результатів та підготовка відповідної довідки-висновку (додаток 9) про ступінь відповідності особистісних якостей кандидата вимогам майбутньої посади.

Результати обстеження щодо визначення можливості кваліфікаційного росту і просування по службі заносяться до журналу обліку роботи з особами, які перебувають у кадровому резерві для призначення на вищі посади (для розгляду на засіданні атестаційної комісії) (додаток 13).

4. При призначенні кандидата на вищу посаду довідка-висновок за результатами поглибленого психологічного обстеження особи, яка перебуває в кадровому резерві для призначення на вищі посади (додаток 9), подається на розгляд атестаційної комісії.

5. Психолог надає психологічні консультації особам рядового і начальницького складу, рятувальникам, працівникам, членам їх сімей:

за власною ініціативою;

на вимогу керівництва;

за особистим зверненням особи рядового чи начальницького складу, рятувальника, працівника.

Проведена робота фіксується в окремому журналі обліку консультацій осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників (додаток 14).

6. Залучення психолога до проведення службових розслідувань обов'язкове у випадках суїцидів і суїцидальних спроб серед осіб рядового і начальницького складу чи рятувальників та в разі виникнення конфліктних стосунків у колективі.

VIII. Психологічна підготовка

1. Основними формами психологічної підготовки з особами рядового і начальницького складу ДСНС є:

1) тренінгові заняття;

2) психологічні лекції;

3) психологічне тренування (заняття на вогневій смузі психологічної підготовки).

2. Планування, облік психологічної підготовки здійснюється в загальній системі службової підготовки.

IX. Організація надання психологічної допомоги

1. При надзвичайних ситуаціях (далі - НС) державного рівня за рішенням Голови ДСНС або особи, яка виконує його обов'язки, створюється зведена група екстреної психологічної допомоги (далі - Зведена група) для роботи з постраждалими.

2. У разі виникнення НС регіонального рівня керівник територіального органу (формування центрального підпорядкування) ДСНС, де виникла НС, надає пропозиції Голові ДСНС або особі, яка виконує його обов'язки, щодо необхідності створення Зведеної групи для роботи з постраждалими.

3. Начальник підрозділу психологічної служби ДСНС готує пропозиції про склад Зведеної групи та її завдання.

4. Зведена група складається з психологів та створюється за територіальним принципом місця виникнення НС.

5. Персональний склад Зведеної групи (керівник та її члени) затверджується Головою ДСНС або особою, яка виконує його обов'язки, з урахуванням масштабів та наслідків НС.

6. Для надання екстреної психологічної допомоги постраждалим, при утворенні штабу ДСНС з ліквідації наслідків НС, розгортається Пункт екстреної психологічної допомоги. Перелік речей та обладнання Пункту екстреної психологічної допомоги наведено в [додатку 15](#).

7. Головна мета екстреної психологічної допомоги - збереження психічного здоров'я постраждалих унаслідок НС, запобігання розвитку деструктивних і девіантних форм поведінки.

8. Під час роботи з постраждалими Зведена група безпосередньо підпорядковується керівнику робіт з ліквідації наслідків НС (особі, яка виконує його обов'язки, - керівнику аварійно-рятувальної служби, що ліквідує наслідки НС).

9. Тривалість роботи Зведеної групи становить 2-3 доби, а за необхідності може бути продовжена за рішенням Голови ДСНС або особи, яка виконує його обов'язки.

10. Свою роботу психологи здійснюють відповідно до принципу активної позиції та допомоги - як правило, вони самостійно виявляють постраждалих, які потребують невідкладної психологічної допомоги.

11. Завдання та функції Зведеної групи:

1) вивчення реального стану психотравмуючих чинників та робота з інформацією, що буде доводитися до населення;

2) профілактика негативних проявів і зняття психоемоційного навантаження на населення та персонал;

3) надання рекомендацій представникам інших психологічних служб щодо подальшої роботи з постраждалим населенням.

12. Своєчасне оповіщення, збір та виїзд членів Зведеної групи до місця НС забезпечуються керівниками органів і підрозділів цивільного захисту.

13. Керівник Зведеної групи організовує та координує діяльність психологів державних та недержавних установ, психологів-волонтерів з психологами ДСНС безпосередньо під час роботи з постраждалими та особами, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

14. Керівник Зведеної групи під час ліквідації НС зобов'язаний:

1) доповісти безпосередньому керівнику робіт з ліквідації наслідків НС (особі, яка виконує його обов'язки, - керівнику аварійно-рятувальної служби, що ліквідує наслідки НС) про прибуття, склад Зведеної групи та готовність до виконання робіт;

2) оцінити обстановку, володіти інформацією про кількість осіб, які потребують психологічної допомоги;

3) скласти графік чергування психологів, які входять до Зведеної групи, призначити оперативного чергового Зведеної групи та визначити відповідальних за збір та аналіз інформації;

4) установити тривалість чергування та визначити час проведення щоденного інструктажу;

5) організовувати своєчасне поповнення використаних речей згідно з переліком речей для «Валізи психолога» (додаток 16).

15. Керівник Зведеної групи відповідає за ведення службових документів, проводить узагальнення роботи психологів Зведеної групи (після закінчення надання екстреної психологічної допомоги).

16. Керівник Зведеної групи під час роботи в зоні ліквідації наслідків НС розподіляє психологів за наступними напрямками:

1) оперативний;

2) робота з постраждалим населенням;

3) робота з родичами загиблих;

4) робота з особами, які залучаються до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

17. Психологи, задіяні за оперативним напрямком:

1) здійснюють попередній прогноз обсягів надання екстреної психологічної допомоги;

2) узагальнюють і аналізують інформацію, отриману під час надання екстреної психологічної допомоги;

3) прогнозують виникнення відстрочених стресових реакцій серед постраждалих і осіб, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

4) інформують місцевих фахівців-психологів щодо загальних прогнозів про можливі психологічні наслідки перенесених травм й стосовно способів їх коригування.

18. Психологи, задіяні до роботи з постраждалими, здійснюють:

1) інформаційну підтримку потерпілих;

2) індивідуальну роботу з потерпілими;

3) оцінку групи ризику серед постраждалого населення;

4) роботу з гострими афективними реакціями.

19. Психологи, задіяні до роботи з родичами загиблих, здійснюють:

1) збір і аналіз інформації про місце й процедуру проведення впізнання (поховання);

2) підготовку родичів до процедури впізнання (поховання);

3) інформування про фази переживання горя;

4) інформування родичів про подальші дії.

20. Психологи, задіяні до роботи з особами, які залучаються до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт:

1) надають психологічну допомогу особам, які залучаються до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, у яких виявляється стомлення;

2) узагальнюють і аналізують інформацію, отриману під час робіт з надання екстреної психологічної допомоги;

3) прогнозують виникнення відстрочених стресових реакцій;

4) відслідковують психічний стан осіб, які залучаються до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, з метою своєчасного надання необхідної психологічної допомоги.

За необхідності члени Зведеної групи мають право надавати рекомендації керівникам залучених органів та підрозділів цивільного захисту про тимчасове або повне відсторонення окремих осіб від аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС.

21. Після завершення надання екстреної психологічної допомоги керівник Зведеної групи доповідає керівнику робіт з ліквідації наслідків НС (особі, яка виконує його обов'язки, - керівнику аварійно-рятувальної служби, що ліквідовує наслідки НС) про результати роботи Зведеної групи та готовність до відбуття до місця постійної дислокації. У 5-денний строк готує узагальнений звіт начальнику підрозділу психологічної служби ДСНС про проведену роботу.

22. З психологами, які надавали екстрену психологічну допомогу, проводяться заходи психологічного відновлення (супервізія, інтервізійні групи тощо).

23. Матеріально-технічне, автотранспортне забезпечення та надійний зв'язок членів Зведеної групи, поповнення використаних речей для «Валізи психолога» під час ліквідації НС забезпечує начальник органу чи підрозділу цивільного захисту, на території обслуговування якого виникла НС.

**Директор Департаменту
формування політики
щодо підконтрольних
Міністрові органів влади
та моніторингу МВС**

В.Є. Боднар

Додаток 1
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 3 розділу III)

ПЕРЕЛІК
належності матеріального та технічного забезпечення кімнати
психологічного розвантаження

Найменування	Кількість
Крісла або стільці	15 одиниць
Стіл для комп'ютера	1 одиниця
Персональний комп'ютер (ноутбук)	1 одиниця
М'який куточок	1 одиниця
Телевізор	1 одиниця
Підставка (столик) під телевізор	1 одиниця
Мультимедійний проектор	1 одиниця
Екран для демонстрації фільмів	1 одиниця
Пристрій для зміни кольору підсвічування приміщення	1 комплект

Додаток 2
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 8 розділу III)

ЗВІТ
про роботу психологічної служби

_____ за _____ 20__ року
(найменування органу чи підрозділу цивільного захисту)

№	Зміст	Кількість	% (до цілих)
1	Робота з кадрового забезпечення служби		
1.1	Облікова чисельність осіб рядового і начальницького складу, рятувальників та працівників (далі - співробітники) підрозділу		
	У середньому припадає співробітників на психолога (кількість)		
1.2	Уведено посад психологів (кількість)		
1.3	Заміщено посад психологів (кількість)		
2	Матеріальна база, що виділена для роботи психолога		
2.1	Автоматизовані робочі місця (кількість)		
2.2	Окреме службове приміщення (кількість)		
2.3	Кімнати психологічного розвантаження (кількість)		
3	Професійно-психологічний відбір на службу та роботу до органів та підрозділів цивільного захисту		
3.1	Усього кандидатів, стосовно яких здійснено відбір (кількість)		

3.2	З них негативних висновків (кількість), % від усіх кандидатів, стосовно яких проводився відбір		
4	Здійснення професійно-психологічного відбору на навчання		
4.1	Усього кандидатів на навчання, стосовно яких здійснювався відбір (кількість)		
4.2	З них негативних висновків (кількість), % від кількості охоплених відбором		
4.3	Опрацьовано матеріалів професійно-психологічного відбору (кількість справ)*		
4.4	Здійснення професійно-психологічного відбору при переведенні студентів у курсанти (кількість)*		
5	Психологічна підготовка		
5.1	Участь психолога у проведенні додаткових занять за психологічним напрямом (кількість)		
5.2	Групова робота (терапевтичні, корекційні, розвиваючі, дискусійні групи, тренінги, ділові ігри) (кількість)		
5.3	Психологічне супроводження під час тактичних навчань (кількість)*		
6	Соціально-психологічні дослідження		
6.1.	Загальна кількість підрозділів		
6.2.	Охоплено підрозділів (кількість), % від загальної кількості		
6.3.	Охоплено співробітників (кількість)/(постійного та перемінного складу *) % від загальної чисельності		
6.4.	Виявлено підрозділів, у яких склався нестійкий чи негативний соціально-психологічний клімат (вказати, які та зазначити причини негативного клімату)		

7	Психологічна профілактика		
7.1	Проведено додаткову психодіагностику (число охоплених), % від загальної кількості співробітників		
7.2	Виявлено осіб в результаті додаткової психодіагностики, які потребують додаткової індивідуальної роботи		
7.3	Проведено заходів з особами, які потребують додаткової індивідуальної роботи, % від загальної кількості виявлених осіб		
7.4	Виявлено осіб, які потребують психологічної допомоги (у т.ч. після перебування в екстремальних умовах)		
7.5	Надано психологічну допомогу (кількість осіб), % від виявлених осіб		
7.6	Кількість наданих консультацій		
7.7	Організовано заходів щодо застосування потенціалу кімнат психологічного розвантаження за участю психолога (кількість)		
7.8	Випадки суїцидальних спроб (кількість)		
7.9	Закінчені суїциди (кількість)		
8	Супроводження службової діяльності		
8.1	Наради при керівництві органу чи підрозділу цивільного захисту, на яких заслуховувалися питання з психологічного забезпечення (кількість)		
8.2	Інформаційні матеріали у ЗМІ (публікації у пресі, інтернеті, покази на телебаченні, трансляції по радіо тощо) щодо діяльності психологічної служби ДСНС		
8.3	Підготовлено довідок за результатами обстеження кадрового резерву для призначення на вищі посади (кількість) Підготовлено експертних висновків на випускників*		

8.4	Участь психолога у службових розслідуваннях за випадками самогубств (кількість)		
-----	---	--	--

(посада, звання керівника психологічної служби)

(підпис)

(ПІБ)

ПОГОДЖЕНО

(керівник підрозділу роботи з персоналом)

(підпис)

(ПІБ)

Примітки.

1. Звіт надається до ДСНС через Департамент персоналу, за підписом керівника органу чи підрозділу цивільного захисту, ректора НЗ ДСНС. Звітні матеріали надаються в електронному вигляді (формату zvit.xls). У навчальних закладах обліковується робота психолога з постійним та перемінним складом.

2. Зірочкою (*) позначено графи, які заповнюються психологами навчальних закладів.

- не заповнюються

Додаток 3
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 2 розділу IV)

ПЕРЕЛІК
методик, які використовуються для професійно-психологічного
відбору

Методики, які використовуються для відбору на службу (роботу)		
№ з/п	Перелік професій	Методики
1	Рятувальник, пожежний	методика КОТ; методика «Слухо-мовна пам'ять»; методика «Коректурна проба»; методика «16-факторний опитувальник Кеттела»; методика схильності до ризику О.Г. Шмельова; багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (МЛО-АМ) А.Г. Маклакова і С.В. Чермяніна
2	Водій	методика КОТ; методика «Слухо-мовна пам'ять»; методика «Коректурна проба»; методика «16-факторний опитувальник Кеттела»; методика «Теппінг - тест»; багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (МЛО-АМ) А.Г. Маклакова і С.В. Чермяніна
3	Диспетчер	методика КОТ; методика «Слухо-мовна пам'ять»; методика «Коректурна проба»; методика «16-факторний опитувальник Кеттела»; методика «Візерунки»; багаторівневий особистісний опитувальник

		«Адаптивність» (МЛО-АМ) А.Г. Маклакова і С.В. Чермяніна
4	Водолаз	методика КОТ; методика «Слухо-мовна пам'ять»; методика «Коректурна проба»; методика «16-факторний опитувальник Кеттела»; методика «Компаси»; багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (МЛО-АМ) А.Г. Маклакова і С.В. Чермяніна
5	Співробітник піротехнічного підрозділу, підрозділу радіаційного, хімічного та біологічного захисту, газодимозахисної служби, інженер (майстер) зв'язку	методика КОТ; методика «Коректурна проба»; методика «16-факторний опитувальник Кеттела»; методика «Теппінг - тест»; методика схильності до ризику О.Г. Шмельова; багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» (МЛО-АМ) А.Г. Маклакова і С.В. Чермяніна
6	Тестування кадрового резерву, співробітників при розгляді атестаційними комісіями	методика «Червоно-чорні таблиці»; методика А.Басса - А.Даркі; методика дослідження комунікативних та організаційних схильностей (КОС); індивідуально-типологічний опитувальник (ІТО) Собчик Л.М.
Методики, які використовуються для відбору на навчання		
1	Діагностика рівня інтелекту	шкільний тест інтелектуального розвитку (ШТУР); невербальний тест Кеттела.
2	Психодіагностика особистісних якостей кандидата	багатофакторний особистісний опитувальник FPI.

Додаток 4
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 4 розділу IV)

НАПРАВЛЕННЯ
на проходження психологічного обстеження

Додаток 5
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 5 розділу IV)

ЖУРНАЛ № 1
обліку результатів психологічного обстеження кандидатів на
службу

Розпочато «__» _____

Закінчено «__» _____

№ з/п	П.І.Б.	Дата обстеження	Підрозділ, який направив	Запропонована посада	Рівень придатності	П.І.Б., підпис психолога	П.І.Б., підпис особи, яка отримала довідку-висновок
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітка. _____ Строк зберігання 20 років з дня закінчення.

Додаток 6
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 5 розділу IV)

ЖУРНАЛ № 2
обліку результатів психологічного обстеження кандидатів на
навчання

Розпочато «__» _____

Закінчено «__» _____

№ з/п	П.І.Б.	Дата обстеження	До якого навчального закладу	Підрозділ, який направив кандидата	Рівень придатності	П.І.Б., підпис психолога	П.І.Б., підпис особи, яка отримала довідку- висновок
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітка. _____ Строк зберігання 20 років з дня закінчення.

Додаток 7
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 8 розділу IV)

АНКЕТА
кандидата на навчання

Додаток 8
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 8 розділу IV)

ДОВІДКА-ВИСНОВОК

Додаток 9
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 8 розділу IV)

ДОВІДКА-ВИСНОВОК
за результатами поглибленого психологічного обстеження особи,
яка перебуває у кадровому резерві для призначення на вищі
посади
(для розгляду на засіданні атестаційної комісії)

Додаток 10
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(підпункт 3 пункту 3 розділу V)

АНКЕТА
з вивчення соціально-психологічного клімату в колективі

Додаток 11
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 3 розділу VI)

ЖУРНАЛ № 3
обліку додаткової індивідуальної роботи з особами, які мають
соціально-психологічні та особистісні труднощі

Розпочато « ____ » _____

Закінчено « ____ » _____

№ з/п	П.І.Б.	Підрозділ	Форма проведеної роботи	Дата	Примітка
1	2	3	4	5	6

Примітка.

Журнал зберігається під грифом «конфіденційно» протягом 1 року з дня закінчення.
Начальник психологічної служби несе персональну відповідальність за збереження
конфіденційності цієї інформації.

Додаток 12
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 2 розділу VII)

КАРТА
психологічного супроводження

Додаток 13
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 3 розділу VII)

ЖУРНАЛ № 4
обліку роботи з особами, які перебувають у кадровому резерві для
призначення на вищі посади
(для розгляду на засіданні атестаційної комісії)

Розпочато « ____ » _____

Закінчено « ____ » _____

№ з/п	Звання, П.І.Б., посада кандидата	Посада, на яку пропонується особа	Дата і результати обстеження	Звання, П.І.Б., підпис психолога	Звання, П.І.Б., підпис особи, яка отримала довідку- висновок
1	2	3	4	5	6

Примітка. _____ Строк зберігання 5 років з дня закінчення

Додаток 14
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 5 розділу VII)

ЖУРНАЛ № 5
обліку консультацій осіб рядового і начальницького складу,
рятувальників та працівників

Розпочато « ____ » _____

Закінчено « ____ » _____

№ з/п	П.І.Б.	Підрозділ	Причина звернення
1	2	3	4

Примітка.

Причина звернення особи за психологічною допомогою є конфіденційною, не підлягає розголошенню. Психолог фіксує лише скорочену інформацію про причину звернення, наприклад: «Особисті проблеми», «Сімейні проблеми», «Проблеми по службі» тощо. Журнал зберігається протягом 1 року з дня закінчення.

Додаток 15
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(пункт 6 розділу IX)

ПЕРЕЛІК
речей та обладнання
Пункту екстреної психологічної допомоги

1. Палатка пневмокаркасна - 1 шт.
2. Ковдра солдатська - 10 шт.
3. Легкий складаний стіл - 4 шт.
4. Складані стільці - 10 шт.
5. Надувні матраци - 3 шт.
6. Електричний чайник - 1 шт.
7. Настільна лампа - 1 шт.
8. Ноутбук - 1 шт.

Додаток 16
до Порядку психологічного
забезпечення в Державній службі
України з надзвичайних ситуацій
(підпункт 5 пункту 14 розділу IX)

ПЕРЕЛІК
речей для «Валізи психолога»

1. Робочий зошит психолога - 1 шт.
2. Ковдра - 1 шт.
3. Фіточаї - набір (меліса, м'ята).
4. Термос - 1 шт.
5. Кава розчинна - 10 одноразових пакетів.
6. Одноразові чашки (стакани) - 25 шт.
7. Одноразові чайні ложки - 25 шт.
8. Одноразові хустинки - 2 пачки по 10 шт.
9. М'які дитячі іграшки (для дівчинки та хлопчика) - 2 шт.
10. Набір кольорових олівців - 1 набір.
11. Альбом для малювання - 2 шт.
12. Ручки - 5 шт.
13. Кусковий цукор - 1 упаковка.
14. Ліхтарик (з комплектом запасних батарейок) - 1 шт.
15. Картки для поповнення рахунку мобільного зв'язку.
16. Цигарки - 2 пачки.
17. Сірники - 2 коробки.
18. М'який м'ячик - 1 шт.
19. Іконка - 4 шт.
20. Непрозорий пластиковий пакет для перенесення різних речей - 2 шт.
21. Засоби особистої гігієни (мило, шампунь тощо).

Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій

Наказ; МВС України від 31.08.2017 № 747

Прийняття від **31.08.2017**

Постійна адреса:

<https://zakon.rada.gov.ua/go/z1390-17>

Законодавство України

станом на 08.07.2026

чинний

z1390-17

Документи та файли

- Сигнальний документ — [f471182n313.doc](#) від 12.12.17 17:25, 53 кб
- Сигнальний документ — [f471182n314.doc](#) від 12.12.17 17:25, 207 кб
- Сигнальний документ — [f471182n315.doc](#) від 12.12.17 17:25, 46 кб
- Сигнальний документ — [f471182n316.doc](#) від 12.12.17 17:25, 48 кб
- Сигнальний документ — [f471182n317.doc](#) від 12.12.17 17:25, 76 кб
- Сигнальний документ — [f471182n318.doc](#) від 12.12.17 17:25, 78 кб

Публікації документа

- Офіційний вісник України від 08.12.2017 — 2017 р., № 96, стор. 527, стаття 2944, код акта 88151/2017